

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri gereğince, Dışişleri Bakanı Sayın Hakan Fidan tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. 29.06.2026

Turhan ÇÖMEZ
Balıkesir Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin Kıbrıs Kişisel Temsilcisi Maria Angela Holguin tarafından yürütülen temaslar kapsamında Kıbrıs konusunda yeni bir diplomatik sürecin hazırlıklarının sürdüğü, Temmuz sonu veya Ağustos başında gerçekleştirilecek 5+1 formatındaki toplantıda taraflara yeni bir "stratejik çerçeve" sunulmasının planlandığı uluslararası basına yansımıştır.

Bunun yanı sıra ulusal basında yer alan haberlerde, BM koordinasyonunda kapsamlı bir "Stratejik Anlaşma Belgesi" hazırlandığı, bu belge kapsamında iki yıllık geçiş süreci öngörüldüğü, ardından referanduma gidileceği ve "çok gevşek federasyon" niteliğinde yeni bir ortak devlet modeli oluşturulmasının hedeflendiği iddia edilmektedir.

Kamuoyuna yansıyan iddialara göre söz konusu planda;

- Garanti Antlaşması'nın sona erdirilmesi,
- Türkiye'nin garantörlüğü yerine NATO güvencesinin getirilmesi,
- Türk Silahlı Kuvvetleri'nin önemli bölümünün adadan çekilmesi,
- ABD, Fransa, İngiltere, Yunanistan ve sınırlı sayıda Türk askerinden oluşacak NATO komutasında yeni bir güvenlik yapısının oluşturulması,
- Maraş'ın, Güzelyurt'un ve Mesarya bölgesinin bazı bölümlerinin Rum tarafına bırakılması,
- Türk tarafının dış politika, savunma, ekonomi ve merkez bankası gibi egemenlik yetkilerini ortak merkezi yönetime devretmesi,
- Türkiye'nin limanlarını, hava sahasını ve deniz ulaşımını Rum tarafına açması,
- Buna karşılık Türkiye'ye vize serbestisi, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ve Avrupa güvenlik mimarisine katılım gibi başlıklarda ilerleme vaat edilmesi,
- Doğu Akdeniz'deki hidrokarbon kaynaklarının ortak projelerle Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşınmasının hedeflenmesi gibi son derece kapsamlı düzenlemeler bulunduğu ileri sürülmektedir.

Bu iddialar, Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 2021 yılında Cenevre'de Birleşmiş Milletler'e resmen sunduğu ve müzakerelerin ancak Kıbrıs Türk halkının egemen eşitliği ile eşit uluslararası statüsünün teyidinden sonra başlayabileceğini esas alan millî politikayla bağdaşmaması bakımından ciddi tartışmalara yol açmıştır.

Öte yandan son dönemde Kıbrıs meselesini doğrudan veya dolaylı şekilde etkileyebilecek çok sayıda uluslararası gelişme eş zamanlı olarak yaşanmaktadır.

Kıbrıs'ın NATO ile ilişkilendirilmesine yönelik açıklamalar yapılmakta; Türkiye'nin garantörlüğü yerine NATO güvenlik mekanizmasının ikame edilmesi yönünde değerlendirmeler kamuoyuna yansımaktadır.

Heybeliada Ruhban Okulu'nun yeniden açılmasına yönelik hazırlıkların hız kazandığı yönünde açıklamalar yapılmaktadır.

ABD Başkanı Donald Trump'ın Türkiye Özel Temsilcisi Tom Barrack'ın ulus devlet modeli yerine Osmanlı millet sistemi benzeri yapılara ilişkin değerlendirmeleri uluslararası kamuoyunda geniş yankı uyandırmıştır.

Ayrıca Doğu Akdeniz'de hidrokarbon kaynaklarının paylaşımı, enerji koridorları ve Avrupa'nın enerji arz güvenliği konusunda yeni diplomatik girişimler hız kazanmıştır.

Kıbrıs meselesi yalnızca Ada'nın geleceğini değil; Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki egemenlik haklarını, Mavi Vatan doktrinini, deniz yetki alanlarını, enerji güvenliğini, garantörlük haklarını ve millî güvenliğini doğrudan ilgilendiren stratejik bir konudur.

Bu bağlamda aşağıdaki sorularımın cevaplandırılması önem arz etmektedir.

SORULAR

1. BM Genel Sekreteri'nin Kıbrıs Kişisel Temsilcisi Maria Angela Holguín tarafından hazırlanan veya hazırlanmakta olan bir "Stratejik Anlaşma Belgesi" Bakanlığınıza resmen iletilmiş midir?
2. Böyle bir belge mevcut ise Türkiye'nin bu belgeye ilişkin resmî değerlendirmesi nedir?
3. Türkiye veya KKTC yetkilileri söz konusu belgeye ilişkin hazırlık çalışmalarına herhangi bir katkı sunmuş mudur?
4. Temmuz sonu veya Ağustos başında yapılması planlanan 5+1 toplantısında bu belgenin taraflara sunulması öngörülmekte midir?
5. Türkiye söz konusu toplantıya katılacak mıdır? Katılacak ise hangi ön şartlarla katılacaktır?

6. Türkiye'nin 2021 yılında Birleşmiş Milletler'e sunduğu "egemen eşitlik ve eşit uluslararası statü" politikası aynen devam etmekte midir?
7. Hükümet, egemen eşitlik uluslararası düzeyde kabul edilmeden kapsamlı çözüm müzakerelerine başlanmayacağı yönündeki millî politikasını sürdürmekte midir?
8. Kamuoyuna yansıyan "çok gevşek federasyon" modeli Türkiye açısından müzakere edilebilir görülmekte midir?
9. Hükümetin resmî çözüm modeli iki devletli çözüm müdür, yoksa federasyon temelli yeni bir müzakere süreci mi değerlendirilmektedir?
10. Garanti Antlaşması'nın kaldırılması veya değiştirilmesi yönünde Türkiye'ye herhangi bir öneri iletilmiş midir?
11. Türkiye, 1960 Garanti Antlaşması kapsamındaki haklarından vazgeçmeyi veya bunların NATO çatısı altında yeni bir güvenlik mekanizmasına devredilmesini herhangi bir şart altında değerlendirmekte midir?
12. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Ada'daki mevcudunun azaltılması veya çekilmesine ilişkin herhangi bir uluslararası teklif yapılmış mıdır?
13. NATO komutası altında çok uluslu askerî güç oluşturulması yönünde Türkiye'ye herhangi bir teklif sunulmuş mudur? Sunulmuş ise Türkiye'nin cevabı ne olmuştur?
14. Maraş'ın Rum yönetimine devri yönünde herhangi bir plan veya takvim Türkiye'nin bilgisine sunulmuş mudur?
15. Güzelyurt'un Rum tarafına bırakılması yönünde herhangi bir uluslararası öneri yapılmış mıdır?
16. Mesarya bölgesinin bir kısmının Rum tarafına bırakılması yönünde herhangi bir çalışma yürütülmekte midir?
17. Türkiye, toprak düzenlemeleri konusunda Crans-Montana sürecinde gündeme gelen haritaları herhangi bir şekilde yeniden müzakere etmeyi düşünmekte midir?
18. Türkiye limanlarının, hava sahasının ve deniz ulaşımının Rum tarafına açılması yönünde herhangi bir müzakere yürütülmekte midir?
19. Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde sağlanabilecek ilerlemeler karşılığında Kıbrıs konusunda herhangi bir siyasi taahhütte bulunulmuş mudur?
20. Vize serbestisi, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi veya Avrupa güvenlik mimarisine katılım gibi başlıklar Kıbrıs müzakereleriyle ilişkilendirilmekte midir?
21. Doğu Akdeniz hidrokarbon kaynaklarının işletilmesi ve Avrupa'ya ulaştırılması konusunda Kıbrıs çözüm süreciyle bağlantılı uluslararası girişimler yürütülmekte midir?

46754

22. Türkiye'nin enerji politikaları ile Kıbrıs müzakereleri arasında herhangi bir pazarlık yapılmakta mıdır?
23. ABD veya diğer müttefik ülkeler tarafından Türkiye'nin garantörlük sisteminin değiştirilmesine yönelik diplomatik girişimlerde bulunulmuş mudur?
24. ABD Başkanı'nın Türkiye Özel Temsilcisi Tom Barrack'ın son dönemde yaptığı açıklamalar ile Kıbrıs konusunda yürütülen diplomatik temaslar arasında herhangi bir ilişki bulunmakta mıdır?
25. Heybeliada Ruhban Okulu konusunda yürütülen çalışmalar ile Kıbrıs müzakereleri arasında uluslararası platformlarda herhangi bir bağlantı kurulmuş mudur?
26. Hükümet, TBMM'yi Kıbrıs konusunda yürütülen tüm diplomatik temaslar hakkında kapalı oturumda bilgilendirmeyi düşünmekte midir?
27. Kamuoyunda tartışılan bu iddialar karşısında Hükümet, Türkiye'nin Kıbrıs konusundaki temel kırmızı çizgilerini yeniden ve açık şekilde ilan etmeyi planlamakta mıdır?